

Kratko rečeno: ostaje neka sumnja u osnovanost »razboritih razloga« koji mogu opstojati kod vjernika uz istodobno znanje da crkveno učiteljstvo naučava protivno. Nije jasno kako se može prije pričesti računati na bona fides ili error invincibilis kada je tom vjerniku jasno da Crkva naučava drugo, protivno onome što misli. Prednost ima Crkva, a ne njegovo mišljenje.

J. K.

DR ČEDOMIL ČEKADA, Crkva-svećeništvo-svećenici, Đakovo, I 1967, II 1968.

Pero plodnog pisca i autentičnog vjerskog mislioca davno je poznato našoj javnosti. Stil pišečev je neposredan, živ, dinamičan. A ideje su mu nadasve jasne, iskrene, jako naglašene. Nije se lako oteti zračenju ideja što se u djelu iznose. Možda su formulirane s ustaljenih pozicija, u okviru starije izražajne problematike, ali jasnoća je svojstvo istine svih vjekova, pa i pred ovim djelom čovjek, kršćanin i vjernik mora da se povuče u sebe, zamisli, i nastoji steći pravu orijentaciju.

Pisac zalazi u dušu modernog čovjeka, recimo »neomoderniste« i čitaoca koji se ne zna snaći. Doista, bolje bi bilo da je pisac sumarno iznošenje idejnih zastranjenja (sv. II, str. 5-6) prikazao na početku prvog sveska, orijentacija bi bila lakša. Znaló bi se odmah oko kojih se središnjih istina kreću mnoga lutanja. Pisac dobro zna da se ova velika zastranjenja ne nalaze u krutom obliku kod nas, radije bih rekao da je ovo djelo kao upozorenje, kao poziv na oprez, signal koji upozorava na pažnju. Ako su duboka zastranjenja izvan naših granica, recimo na otvorenom moru, mi smo donekle u luci, ali valovi dopiru i do nas.

Možda će netko pisca odmah ubrojiti u tzv. »konzervativce«, ali takav simplicizam (duh novinarstva i ulice) malo koristi bistrenju pojmová. Ne radi se o konzervativizmu ni progresizmu, nego se radi da li netko ostaje na liniji autentične vjerske misli ili ne. A za nas je crkveno učiteljstvo kriterij istine, prema tome dijeljenje pisaca na ta dva tabora više je neozbiljnó nego naučno. Zamisljivo da se tim »krštavanjem«

bave oni koji su najmanje zaslužni u promicanju teološke misli, jer su, možda, jedva što ili ništa napisali, ali se zabavljaju djetinjstkim stavovima stvaranja stranaka.

Pisac odbija i tvrdoglavi konzervativizam i revolucionarno istrčavanje. Međutim, ako lijek treba metnuti na ranu, smatra da je danas veća pogibelj u »revolucionarnom istrčavanju« kako ga pokazuje neomodernizam, pa upire prstom na pogibelj zastranjenja, kao da hoće reći: vratite se s kriva puta, ili onima koji još nijesu krenuli! pažnja!

Poznato je da su veliki nosioci tzv. progresivnih misli oštro reagirali na pretjeranosti, npr. Rahner (vidi BS, 1969, str. 385). Nije istina da pisac samo naglašuje zastranjenja, njegov je odnos prema istini najprije pozitivne naravi, a iz svjetla istine želi pokazati na tamne strane protivnih mišljenja. To čini i Papa u čestim svojim govorima. Najprije svjetlo, poslije tama.

Sigurne su neke opaske: pisac ne luta po stratosferi apstraktné teologije koja nije u stanju podnijeti metodu verificiranja ili prenosa na praksu (I str. 215), jer ta je apstraktna metoda možda za savršene duše što se nalaze na najvišem stupnju mističnih doživljavanja kámo obično smrtnici ne dopijevaju. A takve teologije ima i kod nas, u modi fraziranja, prenosa smisla, alijenacije pojmova, pjesničkih izraza itd.

U ovom dijelu jasno vidimo što znači govoriti konkretno. To je kao neki dijalog s modernim čovjekom u prostoru vjere, sa svećnikom. Očito je da općenita pitanja u konkretnosti života malo koriste, npr. malo koristi raspravljati o dijalogu u zraku, mnogo je bolje provoditi dijalog na konkretnom polju, u određenim pitanjima, jer ne opstoji dijalog **ut sic**. Toma bi rekao da »sermones morales universales sunt manus utiles«.

Pohvalno je što se autor drži načela kontinuiteta i gradualnosti. Bez kontinuiteta ttpjela bi vjera, bez gradualnosti vrijeđa se mudrost života, zbog toga se može reći da su mnogi nosioci nekih ideja na raznim područjima doktrine i discipline sami krivi za neuspjeh, jer su pretjerali, a pretjeranost se osveti najprije onomu koji pretjeruje, a onda i njegovom pothvatu.

I autor govori iz iskustva. A to je mnogo. On je davno pokazao svoj talenat i apostolski žar. Iza njega stoje njegova djela, dok mnogi, zadodjeni nekim mesijanizmom i profetizmom, smatraju da mogu kao takvi nastupati a da se ne legitimiraju djelima na polju teološke nauke. Mnogo traže. Najprije neka govore djela. Ona prava, solidna djela, a ne člančići za koje večernje novine.

Refleksije su iznesene kao »član-ci na riječi Gospodinove iz Evanđelja«. Ne radi se o biblijskim raspravama. Sigurno ni autor ne svojata sebi privilegij da sam ispravno shvaća riječi Evanđelja, a nije ni lako reći kako bi Evanđelje u izvornom žargonu rješavalo probleme današnjice u žargonu današnjice. Pisac iznosi onaj neposredan dojam iz čitanja Sv. pisma i iz te neposrednosti nastoji upozoriti na mogućnost idejnog zastranjenja.

U drugom svesku upozorava na činjenicu da mnogi govore o koncilu, o duhu koncila, ali da pri tome niti ne citiraju koncilске tekstove, kao da su oni iznad koncila, njegovi tvorci, a zapravo počesto stvaraju neki pseudokoncil, onakav kakvim su ga sebi predočili ili željeli npr. u pitanju reguliranja poroda i sl. Istina ostaje uvijek ista: ne smije se kočiti gdje se može i mora ići naprijed, ne smije se ići naprijed ako se zašlo na krivi put, npr. u pitanjima označenim u sv. II str. 5-6. Ponavljam: ta zastranjenja kod nas ne bih rekao da se pojavljuju u skrajnjoj formi, ali alko susjedu kuća gori, ni njegov bližnji nije miran.

Bilo bi dobro pojedina pitanja malo otvoriti prema suvremenom kretanju misli i postavljanju problema prema objekcijama koje muče današnjeg čovjeka. Možda s te strane tko god može uputiti piscu pokoji prigovor, jer i na objekcije što muče modernog čovjeka treba stavljati idejne lijekove. Ako to ne činimo, današnji nas mislilac neće s interesom čitati. S te strane možda bi metoda nekog izražajnog ažuriranja mogla dotjerati apologetsku vrijednost ovog djela.

Sušтина ostaje. Djelo je vrijedno svake pažnje. Kao upozorenje na mogućnost pogibeljnog zastranjenja. Tko nije zastranio neka pazi da ne zastrani, a tko je zastranio

neka se vrati s kriva puta. Svakako, treba pohvaliti iskreno i jasno, konkretno i određeno prilaženje brojnim problemima današnjice.

Dr J. K.

JERKO FUCAK, Bog je ljubav. Po-slanice sv. Ivana (Metonoia 11), Zagreb 1969.

Čita se u novijim komentarima da je prva poslanica sv. Ivana pravi dragulj u kanonu N.Z. Uvidio je to već veliki sv. AUGUSTIN. Iza svojih divnih traktata o Ivanovu evanđelju dao nam je ne manje divne o prvoj poslanici. Na žalost, kasnije se smetnula s vida posebna ljepota poslanice, kao da, s obzirom na evanđelje, nije ništa više nego neki uvod ili dodatak. Nije tako! Barem u jednoj točki diže se poslanica nad evanđelje, u shvaćanju ljubavi. Budući da se sada priznaje visoka vrijednost 1 Iv, drago nam je što nam ju je o. FUCAK lijepo preveo i kratko protumačio, a uz prvu poslanicu još i drugu i treću. Pomno je dotjerivao svoje djelo, s namjerom da se dijamant i kroz prijevod što sjajnije blista. Neka ne zamjeri meni ako i ja stavim svoju ruku na to djelo, s istom namjerom!

Najprije o hebraizmima! Svidjelo mi se kad sam čitao u prijevodu **činiti istinu** (1 Iv 1,6). Svaki naš vjernik taj će hebraizam lako shvatiti; drukčiji, moderni, prijevod o-teo bi izrazu njegovu sočnost. - Drugi hebraizam! Pod utjecajem hebrejskog jezika ima grčki pogodbeni veznik **ean** kojiput temporalno značenje. Dobro je preveden u 3,2: **kad**. A zašto ne isto tako u 2,28? Govor je tu o drugom dolasku Isusu, o kojem Ivan nije dvojio. Dakle, mjesto **ako se pojavi** recimo **kad se pojavi!** - Treći hebraizam vidim ja u 2,28. Slažem se potpunoma s prevodiocem glede prijevoda »te se ne postidimo pred njim«, naime pred Isusom na sudnji dan. U novoj hrvatskoj Bibliji prijevod je drukčiji (parafrastričan): »da nas posramljene (pasivno!) ne odbaci od sebe« (tij. Isus na sudnji dan). Ima istaknutih egzegeta koji tako prevode i tumače. No ja se sjećam odgovarajućeg hebrejskog glagola koji se konstruira s prijedlogom **min**, što ga možemo prevesti grčkim **apo**,